

BRUT

KINGA JACZEWSKA

Geestverruimende ode aan de grijzigheid

Jonas Mayeur
Gezien op 14 oktober 2025
STUK, Leuven
RECENSIEWORKSHOP
Deze recensie kwam tot stand binnen de workshop Leuven Kritiek

In ‘BRUT’ van Kinga Jaczewska krijgen drie dansers steeds meer kleur. Stap voor stap laten ze de grijzigheid achter zich, om aan het eind met melancholie terug te kijken op een tijd waarin verbinding tussen mensen een evident gegeven was.

11 JANUARI 2026

De muren zijn bruin, maar met slimme belichting kleuren ze aan het begin van de voorstelling grijs. Net als de kostuums van de dansers én hun gezicht. De scène is extreem sober, leeg haast. Het meest zichtbare decorstuk is een lange rol gekreukeld papier van aan het plafond tot vlak boven de vloer. Ook dat kleurt grijs. Als een blank canvas dat klaar is om te beschilderen.

De soundscape bestaat uit gemurmel van een publiek of van een stad, met op de achtergrond af en toe een flard muziek. Jaczewska laat zo de publieke ruimte de zaal binnendringen en trekt meteen de scope van de voorstelling open: ‘BRUT’ gaat over ons allemaal.

De dansers zetten hun lichaam in als bron van verzet tegen een opgelegde uniciteit.

De titel verwijst naar het brutalisme, de architecturale stroming uit het midden van de vorige eeuw die ook een belofte van gelijkheid in zich droeg. Met beton als materiaal, simplisme als codewoord en grijs als hoofdkleur werd na WO II de prijs van nieuwe gebouwen gedrukt en de woonmarkt toegankelijker gemaakt.

Dat grijs, tegenwoordig vaak synoniem voor ‘saai’ en ‘karakterloos’, is al langer een rode draad in het werk van de Antwerpse choreograaf en danser Kinga Jaczweska; geboren in Polen, afgestudeerd bij P.A.R.T.S. in 2012 en vaste gast binnen het programma van kunstencentrum STUK in Leuven.

Van gelijkvormigheid naar ontvoogding

De grote gelijkvormigheid in choreografie en kledij geeft bij aanvang de rust en de tijd om betekenisvolle details te ontwaren. Pas na een handvol minuten valt

mij bijvoorbeeld in sommige kostuums de zwarte streep op die de dansers van elkaar onderscheidt.

Langzaam komen de grijs gekleurde dansers in actie. Eerst bewegen ze kaarsrecht en stapvoets over de bühne zonder connectie te maken. Het lijken wel mannequins op een catwalk, met slechts een klein arsenaal aan bewegingen, dat wel mondjesmaat groeit. Scène na scène wordt het tempo opgedreven. De intensiteit van de bewegingen neemt toe, het licht verkleurt, de soundscape zwelt aan. De dansers onderscheiden zich steeds sterker van elkaar.

Op minder dan een uur brengt Jaczewska haar missie ten uitvoer: de emancipatie van de kleur ‘grijs’.

Echt uitbundig wordt het nooit, maar toch zetten de dansers (Anne-Lene Nöldner, Maisie Woodford en Jaczewska zelf) duidelijk hun lichaam in als bron van verzet tegen een opgelegde uniciteit. Ze bevrijden zich van de ‘grijzigheid’ en eenvormigheid die het begin van de voorstelling zo domineerden. Wie (letterlijk) alleen maar in de pas mag lopen, kan zijn eigenheid nooit laten stralen. Af en toe maken de dansers connectie, soms liefdevol, soms in een constellatie die onderdrukking suggereert. Wanneer ze een deel van hun outfit uittrekken, blijkt dat ze binnenin elk een andere kleur dragen: blauw, geel, rood.

Lang lijkt ‘BRUT’ op een relaas van emancipatie. Van verstikkende gelijkvormigheid via ontvoogding en individualisering naar een kleurrijke wereld waarin elk van de dansers ‘zichzelf’ kan zijn.

Maar zo simpel is het niet. In de finale scène gaat een van de dansers vlak voor de tribune staan. Zij was degene die zich woordeloos het meest van de anderen had bevrijd, maar nu staart ze met een blik vol weemoed het publiek in. Ze is bevrijd maar eenzaam… verloren misschien? De slinger lijkt doorgeslagen: van te veel sociale druk naar te veel individualisme, een teken van onze tijd.

Er overvalt je spontaan een zekere heimwee naar het begin van de voorstelling. Toen er minder kleur was maar wel meer uniformiteit, verbinding ook, die gegeven was en niet moest worden verdiend. Zoals die binnen een hechte gemeenschap.

Zo brengt Jaczewska op minder dan een uur haar missie ten uitvoer: de emancipatie van de kleur ‘grijs’. Grijs als de constante die alle andere kleuren laat verschijnen (of verdwijnen). Grijs als noodzakelijke verbinding, die uniciteit mogelijk maakt. Hetzelfde geldt voor dat andere begrip dat we anno 2025 vaak met die kleur associëren: saaiheid. Hebben we die niet net méér nodig in onze hypernerveuze samenleving? Met ‘BRUT’ laat Jaczewska daarover een noodzakelijke tegenstem horen.